

LEGE nr. 429 din 23 octombrie 2003

de revizuire a Constituției României

EMITENT: PARLAMENTUL

PUBLICAT ÎN: MONITORUL OFICIAL nr. 758 din 29 octombrie 2003

Data intrării în vigoare : 29 octombrie 2003

Forma actualizată valabilă la data de : 19 august 2020

Prezenta formă actualizată este valabilă de la 29 octombrie 2003 până la 19 august 2020

ARTICOL UNIC

Constituția României, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 233 din 21 noiembrie 1991, aprobată prin referendumul național din 8 decembrie 1991, se modifică și se completează astfel:

1. Articolul 1 se modifică și se completează astfel:

Alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:

"(3) România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate."

După alineatul (3) se introduc două noi alineate, (4) și (5), cu următorul cuprins:

"(4) Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale.

(5) În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie."

2. Alineatul (1) al articolului 2 se modifică și va avea următorul cuprins:

"(1) Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum."

3. Alineatul (1) al articolului 4 se modifică și va avea următorul cuprins:

"(1) Statul are ca fundament unitatea poporului român și solidaritatea cetățenilor săi."

4. Articolul 9 se modifică astfel:

Denumirea articolului va fi: "Sindicatelor, patronatele și asociațiile profesionale"

Cuprinsul articolului va fi:

"Articolul 9

Sindicatelor, patronatele și asociațiile profesionale se constituie și își desfășoară activitatea potrivit statutelor lor, în condițiile legii. Ele contribuie la apărarea drepturilor și la promovarea intereselor profesionale, economice și sociale ale membrilor lor."

5. La articolul 11 se introduce un nou alineat, (3), cu următorul cuprins:

"(3) În cazul în care un tratat la care România urmează să devină parte cuprinde dispoziții contrare Constituției, ratificarea lui poate avea loc numai după revizuirea Constituției."

6. Alineatul (2) al articolului 15 se modifică și va avea următorul cuprins:

"(2) Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile."

7. Articolul 16 se modifica și se completează astfel:

Alineatul (3) se modifica și va avea următorul cuprins:

"(3) Funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de persoanele care au cetățenia română și domiciliul în țară. Statul român garantează egalitatea de șanse între femei și bărbați pentru ocuparea acestor funcții și demnități."

După alineatul (3) se introduce un nou alineat, (4), cu următorul cuprins:

"(4) În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii Uniunii care îndeplinesc cerințele legii organice au dreptul de a alege și de a fi aleși în autoritățile administrației publice locale."

8. După alineatul (1) al articolului 19 se introduce un nou alineat, (1¹), cu următorul cuprins:

"(1¹) Prin derogare de la prevederile alineatului (1), cetățenii români pot fi extrădați în baza convențiilor internaționale la care România este parte, în condițiile legii și pe baza de reciprocitate."

9. Alineatul (2) al articolului 20 se modifica și va avea următorul cuprins:

"(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile."

10. La articolul 21 se introduc două noi alineate, (3) și (4), cu următorul cuprins:

"(3) Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.

(4) Jurisdicțiile speciale administrative sunt facultative și gratuite."

11. Articolul 23 se modifica și se completează astfel:

Alineatul (4) se modifica și va avea următorul cuprins:

"(4) Arestarea preventivă se dispune de judecător și numai în cursul procesului penal."

După alineatul (4) se introduc trei noi alineate, (4¹), (4²) și (4³), cu următorul cuprins:

"(4¹) În cursul urmăririi penale arestarea preventivă se poate dispune pentru cel mult 30 de zile și se poate prelungi cu câte cel mult 30 de zile, fără ca durata totală să depășească un termen rezonabil, și nu mai mult de 180 de zile.

(4²) În faza de judecată instanța este obligată, în condițiile legii, să verifice periodic, și nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea și temeinicia arestării preventive și să dispună, de îndată, punerea în libertate a inculpatului, dacă temeiurile care au determinat arestarea preventivă au încetat sau dacă instanța constată că nu există temeiuri noi care să justifice menținerea privării de libertate.

(4³) Încheierile instanței privind măsura arestării preventive sunt supuse căilor de atac prevăzute de lege."

Alineatul (6) se modifica și va avea următorul cuprins:

"(6) Punerea în libertate a celui reținut sau arestat este obligatorie, dacă motivele acestor măsuri au dispărut, precum și în alte situații prevăzute de lege."

După alineatul (9) se introduce un nou alineat, (9¹), cu următorul cuprins:

"(9¹) Sancțiunea privativă de libertate nu poate fi decât de natura penală."

12. Articolul 27 se modifica astfel:

Alineatul (2) va avea următorul cuprins:

"(2) De la prevederile alineatului (1) se poate deroga prin lege pentru următoarele situații:

a) executarea unui mandat de arestare sau a unei hotărâri judecătorești;

b) înlăturarea unei primejdii privind viața, integritatea fizică sau bunurile unei persoane;

c) apărarea securității naționale sau a ordinii publice;

d) prevenirea răspândirii unei epidemii."

Alineatul (3) va avea următorul cuprins:

"(3) Percheziția se dispune de judecător și se efectuează în condițiile și în formele prevăzute de lege."

Alineatul (4) va avea următorul cuprins:

"(4) Perchezițiile în timpul nopții sunt interzise, în afară de cazul infracțiunilor flagrante."

13. Alineatul (3) al articolului 31 se modifica și va avea următorul cuprins:

"(3) Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a tinerilor sau securitatea națională."

14. Articolul 32 se modifica astfel:

Alineatul (4) va avea următorul cuprins:

"(4) Învățământul de stat este gratuit, potrivit legii. Statul acordă burse sociale de studii copiilor și tinerilor proveniți din familii defavorizate și celor instituționalizați, în condițiile legii."

Alineatul (5) va avea următorul cuprins:

"(5) Învățământul de toate gradele se desfășoară în unități de stat, particulare și profesionale, în condițiile legii."

15. După articolul 32 se introduce un nou articol, 32¹, cu următorul cuprins:

Denumirea articolului va fi: "Accesul la cultura"

Cuprinsul articolului va fi:

"Articolul 32¹

(1) Accesul la cultura este garantat, în condițiile legii.

(2) Libertatea persoanei de a-și dezvolta spiritualitatea și de a accede la valorile culturii naționale și universale nu poate fi îngădită.

(3) Statul trebuie să asigure păstrarea identității spirituale, sprijinirea culturii naționale, stimularea artelor, protejarea și conservarea moștenirii culturale, dezvoltarea creativității contemporane, promovarea valorilor culturale și artistice ale României în lume."

16. După articolul 33 se introduce un nou articol, 33¹, cu următorul cuprins:

Denumirea articolului va fi: "Dreptul la mediu sanatos"

Cuprinsul articolului va fi:

"Articolul 33¹

(1) Statul recunoaște dreptul oricărei persoane la un mediu înconjurător sanatos și echilibrat ecologic.

(2) Statul asigură cadrul legislativ pentru exercitarea acestui drept.

(3) Persoanele fizice și juridice au îndatorirea de a proteja și a ameliora mediul înconjurător."

17. Alineatul (2) al articolului 35 se modifica și va avea următorul cuprins:

"(2) Candidații trebuie să fi împlinit, până în ziua alegerilor inclusiv, vârsta de cel puțin 23 de ani pentru a fi aleși în Camera Deputaților sau în organele administrației publice locale, vârsta de cel puțin 33 de ani pentru a fi aleși în Senat și vârsta de cel puțin 35 de ani pentru a fi aleși în funcția de Președinte al României."

18. După articolul 35 se introduce un nou articol, 35¹, cu următorul cuprins:

Denumirea articolului va fi: "Dreptul de a fi ales în Parlamentul European"

Cuprinsul articolului va fi:

"Articolul 35¹

În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii romani au dreptul de a alege și de a fi aleși în Parlamentul European."

19. Alineatul (1) al articolului 37 se modifica și va avea următorul cuprins:

"(1) Cetățenii se pot asocia liber în partide politice, în sindicate, în patronate și în alte forme de asociere."

20. Alineatele (1) și (2) ale articolului 38 se modifica și vor avea următorul cuprins:

"(1) Dreptul la munca nu poate fi îngrădit. Alegerea profesiei, a meseriei sau a ocupației, precum și a locului de munca este liberă.

(2) Salariații au dreptul la măsuri de protecție socială. Acestea privesc securitatea și sănătatea salariaților, regimul de munca al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim brut pe țară, repausul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții deosebite sau speciale, formarea profesională, precum și alte situații specifice, stabilite prin lege."

21. La alineatul (2) al articolului 39, litera a) va avea următorul cuprins:

"a) activitățile pentru îndeplinirea îndatoririlor militare, precum și cele desfășurate, potrivit legii, în locul acestora, din motive religioase sau de conștiință;"

22. Articolul 41 se modifica și se completează astfel:

Denumirea articolului va fi: "Dreptul de proprietate privată"

Alineatul (2) se modifica și va avea următorul cuprins:

"(2) Proprietatea privată este garantată și ocrotită în mod egal de lege, indiferent de titular. Cetățenii străini și apatrizii pot dobândi dreptul de proprietate privată asupra terenurilor numai în condițiile rezultate din aderarea României la Uniunea Europeană și din alte tratate internaționale la care România este parte, pe baza de reciprocitate, în condițiile prevăzute prin lege organică, precum și prin moștenire legală."

După alineatul (3) se introduce un nou alineat, (3¹), cu următorul cuprins:

"(3¹) Sunt interzise nationalizarea sau orice alte măsuri de trecere silită în proprietate publică a unor bunuri pe baza apartenenței sociale, etnice, religioase, politice sau de alta natură discriminatorie a titularilor."

23. După articolul 41 se introduce un nou articol, 41¹, cu următorul cuprins:

Denumirea articolului va fi: "Libertatea economică"

Cuprinsul articolului va fi:

"Articolul 41¹

Accesul liber al persoanei la o activitate economică, liberă inițiativa și exercitarea acestora în condițiile legii sunt garantate."

24. Alineatul (2) al articolului 43 se modifica și va avea următorul cuprins:

"(2) Cetățenii au dreptul la pensie, la concediu de maternitate plătit, la asistenta medicală în unitățile sanitare de stat, la ajutor de șomaj și la alte forme de asigurări sociale publice sau private, prevăzute de lege. Cetățenii au dreptul și la măsuri de asistență socială, potrivit legii."

25. Alineatul (2) al articolului 45 se modifica și va avea următorul cuprins:

"(2) Statul acorda alocații pentru copii și ajutoare pentru îngrijirea copilului bolnav ori cu handicap. Alte forme de protecție socială a copiilor și a tinerilor se stabilesc prin lege."

26. Articolul 46 se modifica și va avea următorul cuprins:

Denumirea articolului va fi: "Protecția persoanelor cu handicap"
Cuprinsul articolului va fi:

"Articolul 46

Persoanele cu handicap se bucura de protecție specială. Statul asigura realizarea unei politici naționale de egalitate a sanselor, de prevenire și de tratament ale handicapului, în vederea participării efective a persoanelor cu handicap în viața comunității, respectând drepturile și îndatoririle ce revin părinților și tutorilor."

27. Articolul 48 se modifica astfel:

Alineatul (1) va avea următorul cuprins:

"(1) Persoana vătămată într-un drept al sau ori într-un interes legitim, de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim, anularea actului și repararea pagubei."

Alineatul (3) va avea următorul cuprins:

"(3) Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare. Răspunderea statului este stabilită în condițiile legii și nu înlocuiește răspunderea magistraților care și-au exercitat funcția cu rea-credință sau gravă neglijență."

28. Articolul 49 se modifica și va avea următorul cuprins:

"Articolul 49

(1) Exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav.

(2) Restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică. Măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății."

29. Articolul 51 se abroga.

30. Articolul 52 se modifica astfel:

Alineatul (2) va avea următorul cuprins:

"(2) Condițiile privind îndeplinirea îndatoririlor militare se stabilesc prin lege organică."

Alineatul (3) va avea următorul cuprins:

"(3) Cetățenii pot fi încorporați de la vârsta de 20 de ani și până la vârsta de 35 de ani, cu excepția voluntarilor, în condițiile legii organice."

31. Articolul 55 se modifica și va avea următorul cuprins:

"Articolul 55

(1) Avocatul Poporului este numit pe o durată de 5 ani pentru apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice. Adjuncții Avocatului Poporului sunt specializați pe domenii de activitate.

(2) Avocatul Poporului și adjuncții săi nu pot îndeplini nici o altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.

(3) Organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului se stabilesc prin lege organică."

32. Alineatul (1) al articolului 60 se modifica și va avea următorul cuprins:

"(1) Camera Deputaților și Senatul sunt alese pentru un mandat de 4 ani, care se prelungește de drept în stare de mobilizare, de război, de asediu sau de urgență, până la încetarea acestora."

33. Articolul 62 se modifica și se completează astfel:

Denumirea articolului va fi: "Ședințele Camerelor"

Alineatul (1) se modifica și va avea următorul cuprins:

"(1) Camera Deputaților și Senatul lucrează în ședințe separate."

Partea introductivă a alineatului (2) se modifica și va avea următorul cuprins:

"(2) Camerele își desfășoară lucrările și în ședințe comune, potrivit unui regulament adoptat cu votul majorității deputaților și senatorilor, pentru:"

Litera f) a alineatului (2) se modifica și va avea următorul cuprins:

"f) aprobarea strategiei naționale de apărare a țării;"

După litera f) a alineatului (2) se introduce o nouă literă, f¹), cu următorul cuprins:

"f¹) examinarea rapoartelor Consiliului Suprem de Apărare a Țării;"

Litera g) a alineatului (2) se modifica și va avea următorul cuprins:

"g) numirea, la propunerea Președintelui României, a directorilor serviciilor de informații și exercitarea controlului asupra activității acestor servicii;"

După litera g) a alineatului (2) se introduc două noi litere, g¹) și g²), cu următorul cuprins:

"g¹) numirea Avocatului Poporului;

g²) stabilirea statutului deputaților și al senatorilor, stabilirea indemnizației și a celorlalte drepturi ale acestora;"

34. Alineatul (1) al articolului 67 se modifica și va avea următorul cuprins:

"(1) Deputații și senatorii intra în exercițiul mandatului la data întrunirii legale a Camerei din care fac parte, sub condiția validării alegerii și a depunerii jurământului. Jurământul se stabilește prin lege organică."

35. Articolul 69 se modifica și va avea următorul cuprins:

"Articolul 69

(1) Deputații și senatorii nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului.

(2) Deputații și senatorii pot fi urmăriți și trimiși în judecata penală pentru fapte care nu au legătura cu voturile sau cu opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului, dar nu pot fi perchezitionați, reținuți sau arestați fără încuviințarea Camerei din care fac parte, după ascultarea lor. Urmărirea și trimiterea în judecata penală se pot face numai de către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Competența de judecata aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție.

(3) În caz de infracțiune flagrantă, deputații sau senatorii pot fi reținuți și supuși percheziției. Ministrul justiției îl va informa neîntârziat pe președintele Camerei asupra reținerii și a percheziției. În cazul în care Camera sesizată constata că nu există temei pentru reținere, va dispune imediat revocarea acestei măsuri."

36. Articolul 70 se abroga.

37. Articolul 71 se abroga.

38. Alineatul (3) al articolului 72 se modifica și va avea următorul cuprins:

"(3) Prin lege organică se reglementează:

a) sistemul electoral; organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente;

b) organizarea, funcționarea și finanțarea partidelor politice;

c) statutul deputaților și al senatorilor, stabilirea indemnizației și a celorlalte drepturi ale acestora;

d) organizarea și desfășurarea referendumului;

e) organizarea Guvernului și a Consiliului Suprem de Apărare a Tarii;

f) regimul stării de mobilizare parțială sau totală a forțelor armate și al stării de război;

g) regimul stării de asediu și al stării de urgență;

h) infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora;

i) acordarea amnistiei sau a grațierii colective;

j) statutul funcționarilor publici;

k) contenciosul administrativ;

l) organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, a instanțelor judecătorești, a Ministerului Public și a Curții de Conturi;

m) regimul juridic general al proprietății și al moștenirii;

n) organizarea generală a învățământului;

o) organizarea administrației publice locale, a teritoriului, precum și regimul general privind autonomia locală;

p) regimul general privind raporturile de muncă, sindicatele, patronatele și protecția socială;

r) statutul minorităților naționale din România;

s) regimul general al cultelor;

t) celelalte domenii pentru care în Constituție se prevede adoptarea de legi organice."

39. Articolul 73 se modifica astfel:

Alineatul (1) va avea următorul cuprins:

"(1) Inițiativa legislativă aparține, după caz, Guvernului, deputaților, senatorilor sau unui număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot. Cetățenii care își manifesta dreptul la inițiativa legislativă trebuie să provină din cel puțin un sfert din județele țării, iar în fiecare din aceste județe, respectiv în municipiul București, trebuie să fie înregistrate cel puțin 5.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative."

Alineatul (3) va avea următorul cuprins:

"(3) Guvernul își exercita inițiativa legislativă prin transmiterea proiectului de lege către Camera competentă să îl adopte, ca prima Camera sesizată."

Alineatul (5) va avea următorul cuprins:

"(5) Propunerile legislative se supun dezbaterii mai întâi Camerei competente să le adopte, ca prima Camera sesizată."

40. După articolul 73 se introduce un nou articol, 73¹, cu următorul cuprins:

Denumirea articolului va fi: "Sesizarea Camerelor"

Cuprinsul articolului va fi:

"Articolul 73¹

(1) Se supun spre dezbateră și adoptare Camerei Deputaților, ca prima Camera sesizată, proiectele de legi și propunerile legislative pentru ratificarea tratatelor sau a altor acorduri internaționale și a măsurilor legislative ce rezulta din aplicarea acestor tratate sau acorduri, precum și proiectele legilor organice prevăzute la articolul 31 alineatul (5), articolul 37 alineatul (3), articolul 52 alineatul (2), articolul 55 alineatul (3), articolul 72 alineatul (3) literele e), k), l), n), o), articolul 79 alineatul (2), articolul 101 alineatul (3), articolul 104 alineatul (2), articolul 116 alineatul (3), articolul 117 alineatele (2)

și (3), articolul 119 alineatul (2), articolul 125 alineatele (4) și (5) și articolul 140 alineatul (4). Celelalte proiecte de lege sau propuneri legislative se supun dezbaterii și adoptării, ca prima Camera sesizată, Senatului.

(2) Prima Camera sesizată se pronunță în termen de 45 de zile. Pentru coduri și alte legi de complexitate deosebită termenul este de 60 de zile. În cazul depășirii acestor termene se considera ca proiectele de legi sau propunerile legislative au fost adoptate.

(3) După adoptare sau respingere de către prima Camera sesizată, proiectul sau propunerea legislativă se trimite celeilalte Camere care va decide definitiv.

(4) În cazul în care prima Camera sesizată adoptă o prevedere care, potrivit alineatului (1), intra în competența sa decizională, prevederea este definitiv adoptată dacă și cea de-a doua Camera este de acord. În caz contrar, numai pentru prevederea respectivă, legea se întoarce la prima Camera sesizată, care va decide definitiv în procedura de urgență.

(5) Dispozițiile alineatului (4) referitoare la întoarcerea legii se aplică în mod corespunzător și în cazul în care Camera decizională adoptă o prevedere pentru care competența decizională aparține primei Camere."

41. Articolul 75 se abroga.

42. Articolul 76 se abroga.

43. Articolul 78 se modifică și va avea următorul cuprins:

"Articolul 78

Legea se publică în Monitorul Oficial al României și intra în vigoare la 3 zile de la data publicării sau la o dată ulterioară prevăzută în textul ei."

44. Alineatul (1) al articolului 83 se modifică și va avea următorul cuprins:

"(1) Mandatul Președintelui României este de 5 ani și se exercită de la data depunerii jurământului."

45. Articolul 84 se modifică astfel:

Alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

"(2) Președintele României se bucură de imunitate. Prevederile articolului 69 alineatul (1) se aplică în mod corespunzător."

Alineatul (3) se abroga.

46. La articolul 85 se introduce un nou alineat, (3), cu următorul cuprins:

"(3) Dacă prin propunerea de remaniere se schimbă structura sau compoziția politică a Guvernului, Președintele României va putea exercita atribuția prevăzută la alineatul (2) numai pe baza aprobării Parlamentului, acordată la propunerea primului-ministru."

47. Alineatul (3) al articolului 89 se modifică și va avea următorul cuprins:

"(3) Parlamentul nu poate fi dizolvat în ultimele 6 luni ale mandatului Președintelui României și nici în timpul stării de mobilizare, de război, de asediu sau de urgență."

48. Alineatul (1) al articolului 91 se modifică și va avea următorul cuprins:

"(1) Președintele încheie tratate internaționale în numele României, negociate de Guvern, și le supune spre ratificare Parlamentului, într-un termen rezonabil. Celelalte tratate și acorduri internaționale se încheie, se aprobă sau se ratifică potrivit procedurii stabilite prin lege."

49. După alineatul (3) al articolului 92 se introduce un nou alineat, (4), cu următorul cuprins:

"(4) În caz de mobilizare sau de război Parlamentul își continua activitatea pe toată durata acestor stări, iar dacă nu se afla în sesiune, se convoacă de drept în 24 de ore de la declararea lor."

50. Alineatul (1) al articolului 93 se modifica și va avea următorul cuprins:

"(1) Președintele României instituie, potrivit legii, starea de asediu sau starea de urgență în întreaga țară ori în unele unități administrativ-teritoriale și solicită Parlamentului încuviințarea măsurii adoptate, în cel mult 5 zile de la luarea acesteia."

51. După articolul 95 se introduce un nou articol, 95¹, cu următorul cuprins:

Denumirea articolului va fi: "Punerea sub acuzare"

Cuprinsul articolului va fi:

"Articolul 95¹

(1) Camera Deputaților și Senatul, în ședința comună, cu votul a cel puțin două treimi din numărul deputaților și senatorilor, pot hotărî punerea sub acuzare a Președintelui României pentru înalta trădare.

(2) Propunerea de punere sub acuzare poate fi inițiată de majoritatea deputaților și senatorilor și se aduce, neîntârziat, la cunostința Președintelui României pentru a putea da explicații cu privire la faptele ce i se impută.

(3) De la data punerii sub acuzare și până la data demiterii Președintele este suspendat de drept.

(4) Competența de judecată aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție. Președintele este demis de drept la data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare."

52. Articolul 106 se modifica astfel:

După alineatul (1) se introduce un nou alineat, (1¹), cu următorul cuprins:

"(1¹) Președintele României nu îl poate revoca pe primul-ministru."

Alineatul (2) va avea următorul cuprins:

"(2) Dacă primul-ministru se afla în una dintre situațiile prevăzute la articolul 105, cu excepția revocării, sau este în imposibilitate de a-și exercita atribuțiile, Președintele României va desemna un alt membru al Guvernului ca prim-ministru interimar, pentru a îndeplini atribuțiile primului-ministru, până la formarea noului Guvern. Interimatul, pe perioada imposibilității exercitării atribuțiilor, încetează dacă primul-ministru își reia activitatea în Guvern."

53. Alineatul (2) al articolului 109 va avea următorul cuprins:

"(2) Guvernul este demis la data retragerii de către Parlament a încrederii acordate sau dacă primul-ministru se afla în una dintre situațiile prevăzute la articolul 105, cu excepția revocării, ori este în imposibilitatea de a-și exercita atribuțiile mai mult de 45 de zile."

54. Articolul 111 se modifica și se completează astfel:

Denumirea articolului va fi: "Întrebări, interpelări și moțiuni simple"

Cuprinsul articolului va fi:

"Articolul 111

(1) Guvernul și fiecare dintre membrii săi au obligația să răspundă la întrebările sau la interpelările formulate de deputați sau de senatori, în condițiile prevăzute de regulamentele celor două Camere ale Parlamentului.

(2) Camera Deputaților sau Senatul poate adopta o moțiune simplă prin care să-și exprime poziția cu privire la o problemă de politică internă sau externă ori, după caz, cu privire la o problemă ce a făcut obiectul unei interpelări."

55. Alineatul (3) al articolului 113 se modifica și va avea următorul cuprins:

"(3) Dacă Guvernul nu a fost demis potrivit alineatului (2), proiectul de lege prezentat, modificat sau completat, după caz, cu amendamente acceptate de Guvern, se considera adoptat, iar aplicarea programului sau a declarației de politica generală devine obligatorie pentru Guvern."

56. Articolul 114 se modifica și se completează astfel:

Alineatul (4) se modifica și va avea următorul cuprins:

"(4) Guvernul poate adopta ordonanțe de urgență numai în situații extraordinare a căror reglementare nu poate fi amânată, având obligația de a motiva urgența în cuprinsul acestora."

După alineatul (4) se introduc două noi alineate, (4¹) și (4²), cu următorul cuprins:

"(4¹) Ordonanța de urgență intra în vigoare numai după depunerea sa spre dezbateră în procedura de urgență la Camera competentă să fie sesizată și după publicarea ei în Monitorul Oficial al României. Camerele, dacă nu se afla în sesiune, se convoacă în mod obligatoriu în 5 zile de la depunere sau, după caz, de la trimitere. Dacă în termen de cel mult 30 de zile de la depunere, Camera sesizată nu se pronunță asupra ordonanței, aceasta este considerată adoptată și se trimite celeilalte Camere care decide de asemenea în procedura de urgență. Ordonanța de urgență cuprinzând norme de natură legii organice se aproba cu majoritatea prevăzută la articolul 74 alineatul (1).

(4²) Ordonanțele de urgență nu pot fi adoptate în domeniul legilor constituționale, nu pot afecta regimul instituțiilor fundamentale ale statului, drepturile, libertățile și îndatoririle prevăzute de Constituție, drepturile electorale și nu pot viza măsuri de trecere silită a unor bunuri în proprietate publică."

Alineatul (5) se modifica și va avea următorul cuprins:

"(5) Ordonanțele cu care Parlamentul a fost sesizat se aproba sau se resping printr-o lege în care vor fi cuprinse și ordonanțele ale căror efecte au încetat potrivit alineatului (3)."

După alineatul (5) se introduce un nou alineat, (5¹), cu următorul cuprins:

"(5¹) Prin legea de aprobare sau de respingere se vor reglementa, dacă este cazul, măsurile necesare cu privire la efectele juridice produse pe perioada de aplicare a ordonanței."

57. Articolul 117 se modifica astfel:

Alineatul (1) va avea următorul cuprins:

"(1) Armata este subordonată exclusiv voinței poporului pentru garantarea suveranității, a independenței și a unității statului, a integrității teritoriale a țării și a democrației constituționale. În condițiile legii și ale tratatelor internaționale la care România este parte, armata contribuie la apărarea colectivă în sistemele de alianță militară și participă la acțiuni privind menținerea sau restabilirea păcii."

Alineatul (2) va avea următorul cuprins:

"(2) Structura sistemului național de apărare, pregătirea populației, a economiei și a teritoriului pentru apărare, precum și statutul cadrelor militare, se stabilesc prin lege organică."

Alineatul (3) va avea următorul cuprins:

"(3) Prevederile alineatelor (1) și (2) se aplică, în mod corespunzător, și celorlalte componente ale forțelor armate stabilite potrivit legii."

Alineatul (5) va avea următorul cuprins:

"(5) Pe teritoriul României pot intra, stationa, desfășura operațiuni sau trece trupe străine numai în condițiile legii sau ale tratatelor internaționale la care România este parte."

58. Articolul 118 se modifica și va avea următorul cuprins:

"Articolul 118

Consiliul Suprem de Apărare a Tarii organizează și coordonează unitar activitățile care privesc apărarea țării și securitatea națională, participarea la menținerea securității internaționale și la apărarea colectivă în sistemele de alianță militară, precum și la acțiuni de menținere sau de restabilire a păcii."

59. Articolul 119 se modifica și va avea următorul cuprins:

"Articolul 119

(1) Administrația publică din unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile descentralizării, autonomiei locale și deconcentrării serviciilor publice.

(2) În unitățile administrativ-teritoriale în care cetățenii aparținând unei minorități naționale au o pondere semnificativă se asigură folosirea limbii minorității naționale respective în scris și oral în relațiile cu autoritățile administrației publice locale și cu serviciile publice deconcentrate, în condițiile prevăzute de legea organică."

60. Articolul 122 se modifica și se completează astfel:

Alineatele (1), (2) și (3) vor avea următorul cuprins:

"(1) Guvernul numește un prefect în fiecare județ și în municipiul București.

(2) Prefectul este reprezentantul Guvernului pe plan local și conduce serviciile publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale din unitățile administrativ-teritoriale.

(3) Atribuțiile prefectului se stabilesc prin lege organică."

După alineatul (3) se introduce un nou alineat, (3¹), cu următorul cuprins:

"(3¹) Între prefecti, pe de o parte, consiliile locale și primari, precum și consiliile județene și președinții acestora, pe de alta parte, nu există raporturi de subordonare."

61. După alineatul (1) al articolului 123 se introduce un nou alineat, (1¹), cu următorul cuprins:

"(1¹) Justiția este unica, imparțială și egală pentru toți."

62. Articolul 124 se modifica și se completează astfel:

Alineatul (1) se modifica și va avea următorul cuprins:

"(1) Judecătorii numiți de Președintele României sunt inamovibili, în condițiile legii."

După alineatul (1) se introduce un nou alineat, (1¹), cu următorul cuprins:

"(1¹) Propunerile de numire, precum și promovarea, transferarea și sancționarea judecătorilor sunt de competența Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii sale organice."

63. Articolul 125 se modifica și va avea următorul cuprins:

"Articolul 125

(1) Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege.

(2) Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege.

(3) Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, potrivit competenței sale.

(4) Componerea Înaltei Curți de Casație și Justiție și regulile de funcționare a acesteia se stabilesc prin lege organică.

(5) Este interzisă înființarea de instanțe extraordinare. Prin lege organică pot fi înființate instanțe specializate în anumite materii, cu posibilitatea participării, după caz, a unor persoane din afară magistraturii.

(6) Controlul judecătoresc al actelor administrative ale autorităților publice, pe calea contenciosului administrativ, este garantat, cu excepția celor care privesc raporturile cu Parlamentul, precum și a actelor de comandament cu caracter militar. Instanțele de contencios administrativ sunt competente să soluționeze cererile persoanelor vătămate prin ordonanțe sau, după caz, prin dispoziții din ordonanțe declarate neconstituționale."

64. Articolul 127 se modifica și se completează astfel:

Denumirea articolului va fi: "Folosirea limbii materne și a interpretului în justiție"

Alineatul (2) se modifica și va avea următorul cuprins:

"(2) Cetățenii romani aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, în condițiile legii organice."

După alineatul (2) se introduc două noi alineate, (3) și (4), cu următorul cuprins:

"(3) Modalitățile de exercitare a dreptului prevăzut la alineatul (2), inclusiv prin folosirea de interpreți sau traduceri, se vor stabili astfel încât să nu împiedice buna administrare a justiției și să nu implice cheltuieli suplimentare pentru cei interesați.

(4) Cetățenii străini și apatrizii care nu înțeleg sau nu vorbesc limba română au dreptul de a lua cunoștința de toate actele și lucrările dosarului, de a vorbi în instanța și de a pune concluzii, prin interpret, în procesele penale acest drept este asigurat în mod gratuit."

65. La articolul 130 se introduce un nou alineat, (3), cu următorul cuprins:

"(3) Parchetele funcționează pe lângă instanțele de judecată, conduc și supraveghează activitatea de cercetare penală a poliției judiciare, în condițiile legii."

66. Articolul 132 se modifica astfel:

Denumirea articolului va fi: "Rolul și structura"

Cuprinsul articolului va fi:

"Articolul 132

(1) Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției.

(2) Consiliul Superior al Magistraturii este alcătuit din 19 membri, din care:

a) 14 sunt aleși în adunările generale ale magistraților și validați de Senat; aceștia fac parte din două secții, una pentru judecători și una pentru procurori; prima secție este compusă din 9 judecători, iar cea de-a doua din 5 procurori;

b) 2 reprezentanți ai societății civile, specialiști în domeniul dreptului, care se bucură de înaltă reputație profesională și morală, aleși de Senat; aceștia participă numai la lucrările în plen;

c) ministrul justiției, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție și procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

(3) Președintele Consiliului Superior al Magistraturii este ales pentru un mandat de un an, ce nu poate fi reînnoit, dintre magistrații prevăzuți la alineatul (2) litera a).

(4) Durata mandatului membrilor Consiliului Superior al Magistraturii este de 6 ani.

(5) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii se iau prin vot secret.

(6) Președintele României prezidează lucrările Consiliului Superior al Magistraturii la care participa.

(7) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii sunt definitive și irevocabile, cu excepția celor prevăzute la articolul 133 alineatul (2)."

67. Articolul 133 se modifica și va avea următorul cuprins:

"Articolul 133

(1) Consiliul Superior al Magistraturii propune Președintelui României numirea în funcție a judecătorilor și a procurorilor, cu excepția celor stagiari, în condițiile legii.

(2) Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește rolul de instanța de judecată, prin secțiile sale, în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și a procurorilor, potrivit procedurii stabilite prin legea sa organică. În aceste situații, ministrul justiției, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție și procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție nu au drept de vot.

(3) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii în materie disciplinară pot fi atacate la Înalta Curte de Casație și Justiție.

(4) Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește și alte atribuții stabilite prin legea sa organică, în realizarea rolului sau de garant al independenței justiției."

68. Articolul 134 se modifica și se completează astfel:

Alineatul (1) se modifica și va avea următorul cuprins:

"(1) Economia României este economie de piață, bazată pe libera inițiativă și concurența."

Litera c) a alineatului (2) va avea următorul cuprins:

"c) stimularea cercetării științifice și tehnologice naționale, a artei și protecția dreptului de autor;"

La alineatul (2) se introduce o nouă literă, g), cu următorul cuprins:

"g) aplicarea politicilor de dezvoltare regională în concordanță cu obiectivele Uniunii Europene."

69. Articolul 135 se modifica și va avea următorul cuprins:

"Articolul 135

(1) Proprietatea este publică sau privată.

(2) Proprietatea publică este garantată și ocrotită prin lege și aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale.

(3) Bogațiile de interes public ale subsolului, spațiul aerian, apele cu potențial energetic valorificabil, de interes național, plajele, marea teritorială, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, precum și alte bunuri stabilite de legea organică, fac obiectul exclusiv al proprietății publice.

(4) Bunurile proprietate publică sunt inalienabile. În condițiile legii organice, ele pot fi date în administrare regiilor autonome ori instituțiilor publice sau pot fi concesionate ori închiriate; de asemenea, ele pot fi date în folosință gratuită instituțiilor de utilitate publică.

(5) Proprietatea privată este inviolabilă, în condițiile legii organice."

70. Alineatul (2) al articolului 136 se completează, în final, astfel:

"În condițiile aderării la Uniunea Europeană, prin lege organică se poate recunoaște circulația și înlocuirea monedei naționale cu aceea a Uniunii Europene."

71. Articolul 138 se modifica și se completează astfel:

Denumirea articolului va fi: "Impozite, taxe și alte contribuții"

După alineatul (2) se introduce un nou alineat, (3), cu următorul cuprins:

"(3) Sumele reprezentând contribuțiile la constituirea unor fonduri se folosesc, în condițiile legii, numai potrivit destinației acestora."

72. Articolul 139 se modifica și se completează astfel:

Alineatul (1) se modifica și va avea următorul cuprins:

"(1) Curtea de Conturi exercita controlul asupra modului de formare, de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare ale statului și ale sectorului public. În condițiile legii organice, litigiile rezultate din activitatea Curții de Conturi se soluționează de instanțele judecătorești specializate."

Alineatul (4) se modifica și va avea următorul cuprins:

"(4) Consilierii de conturi sunt numiți de Parlament pentru un mandat de 9 ani, care nu poate fi prelungit sau înnoit. Membrii Curții de Conturi sunt independenți în exercitarea mandatului lor și inamovibili pe toată durata acestuia. Ei sunt supuși incompatibilităților prevăzute de lege pentru judecători."

După alineatul (4) se introduc doua noi alineate, (5) și (6), cu următorul cuprins:

"(5) Curtea de Conturi se înnoiește cu o treime din consilierii de conturi numiți de Parlament, din 3 în 3 ani, în condițiile prevăzute de legea organică a Curții."

(6) Revocarea membrilor Curții de Conturi se face de către Parlament, în cazurile și condițiile prevăzute de lege."

73. După articolul 139 se introduce un nou articol, 139¹, cu următorul cuprins:

Denumirea articolului va fi: "Consiliul Economic și Social"

Cuprinsul articolului va fi:

"Articolul 139¹

Consiliul Economic și Social este organ consultativ al Parlamentului și al Guvernului în domeniile de specialitate stabilite prin legea sa organică de înființare, organizare și funcționare."

74. Înaintea alineatului (1) al articolului 140 se introduce un nou alineat cu următorul cuprins:

"(1) Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției."

75. Articolul 144 se modifica și se completează astfel:

Litera a) se modifica și va avea următorul cuprins:

"a) se pronunța asupra constituționalității legilor, înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor doua Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori, precum și, din oficiu, asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;"

După litera a) se introduce o noua litera, a¹), cu următorul cuprins:

"a¹) se pronunța asupra constituționalității tratatelor sau altor acorduri internaționale, la sesizarea unuia dintre președinții celor doua Camere, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori;"

Litera c) se modifica și va avea următorul cuprins:

"c) hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fata instanțelor judecătorești sau de

arbitraj comercial; excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul Poporului;"

După litera c) se introduce o noua litera, c¹), cu următorul cuprins:

"c¹) soluționează conflictele juridice de natura constituțională dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor doua Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii;"

După litera i) se introduce o noua litera, i¹), cu următorul cuprins:

"i¹) îndeplinește și alte atribuții prevăzute de legea organică a Curții."

76. Articolul 145 se modifica și va avea următorul cuprins:

"Articolul 145

(1) Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept.

(2) În cazurile de neconstituționalitate care privesc legile, înainte de promulgarea acestora, Parlamentul este obligat să reexamineze dispozițiile respective pentru punerea lor de acord cu decizia Curții Constituționale.

(3) În cazul în care constituționalitatea tratatului sau acordului internațional a fost constatată potrivit articolului 144 litera a¹), acesta nu poate face obiectul unei excepții de neconstituționalitate. Tratatul sau acordul internațional constatat ca fiind neconstituțional nu poate fi ratificat.

(4) Deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor."

77. După articolul 145 se introduce un nou titlu, V¹, cu denumirea "Integrarea euroatlantica", cuprinzând doua noi articole, 145¹ și 145², cu următorul cuprins:

Denumirea articolului 145¹ va fi: "Integrarea în Uniunea Europeană"

Cuprinsul articolului va fi:

"Articolul 145¹

(1) Aderarea României la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, în scopul transferării unor atribuții către instituțiile comunitare, precum și al exercitării în comun cu celelalte state membre a competențelor prevăzute în aceste tratate, se face prin lege adoptată în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului, cu o majoritate de două treimi din numărul deputaților și senatorilor.

(2) Ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare.

(3) Prevederile alineatelor (1) și (2) se aplică, în mod corespunzător, și pentru aderarea la actele de revizuire a tratatelor constitutive ale Uniunii Europene.

(4) Parlamentul, Președintele României, Guvernul și autoritatea judecătorească garantează aducerea la îndeplinire a obligațiilor rezultate din actul aderării și din prevederile alineatului (2).

(5) Guvernul transmite celor doua Camere ale Parlamentului proiectele actelor cu caracter obligatoriu înainte ca acestea sa fie supuse aprobării instituțiilor Uniunii Europene."

Denumirea articolului 145² va fi: "Aderarea la Tratatul Atlanticului de Nord"

Cuprinsul articolului va fi:

"Articolul 145²

Aderarea României la Tratatul Atlanticului de Nord se face prin lege adoptată în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului, cu o majoritate de doua treimi din numărul deputaților și senatorilor."

78. Articolul 151 se modifica și va avea următorul cuprins:

Denumirea articolului va fi: "Dispoziții tranzitorii"

Cuprinsul articolului va fi:

"Articolul 151

(1) Proiectele de legi și propunerile legislative în curs de legiferare se dezbat și se adopta potrivit dispozițiilor constituționale anterioare intrării în vigoare a legii de revizuire.

(2) Instituțiile prevăzute de Constituție, existente la data intrării în vigoare a legii de revizuire, rămân în funcțiune până la constituirea celor noi.

(3) Prevederile alineatului (1) al articolului 83 se aplica începând cu următorul mandat prezidențial.

(4) Dispozițiile cu privire la Inalta Curte de Casație și Justiție vor fi aduse la îndeplinire în cel mult 2 ani de la data intrării în vigoare a legii de revizuire.

(5) Judecătorii în funcție ai Curții Supreme de Justiție și consilierii de conturi numiți de Parlament își continua activitatea până la data expirării mandatului pentru care au fost numiți. Pentru asigurarea înnoirii Curții de Conturi din 3 în 3 ani, la expirarea mandatului actualilor consilieri de conturi aceștia vor putea fi numiți pentru încă un mandat de 3 ani sau de 6 ani.

(6) Până la constituirea instanțelor judecătorești specializate, litigiile rezultate din activitatea Curții de Conturi vor fi soluționate de către instanțele judecătorești ordinare."

79. Articolul 152 se modifica și va avea următorul cuprins:

Denumirea articolului va fi: "Republicarea Constituției"

Cuprinsul articolului va fi:

"Articolul 152

Legea de revizuire a Constituției se publica în Monitorul Oficial al României în termen de 5 zile de la data adoptării. Constituția, modificată și completată, după aprobarea prin referendum, se republica de către Consiliul Legislativ, cu reactualizarea denumirilor, dându-se textelor o noua numerotare."

Aceasta lege a fost adoptată de Camera Deputaților și de Senat în ședințele din 18 septembrie 2003, cu respectarea prevederilor articolului 147 alineatul (1) din Constituția României, și aprobată prin referendumul național din 18-19 octombrie 2003, ale cărui rezultate sunt confirmate prin [Hotărârea Curții Constituționale nr. 3 din 22 octombrie 2003](#), prezentată în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului din 23 octombrie 2003.

București, 23 octombrie 2003.

Nr. 429.
